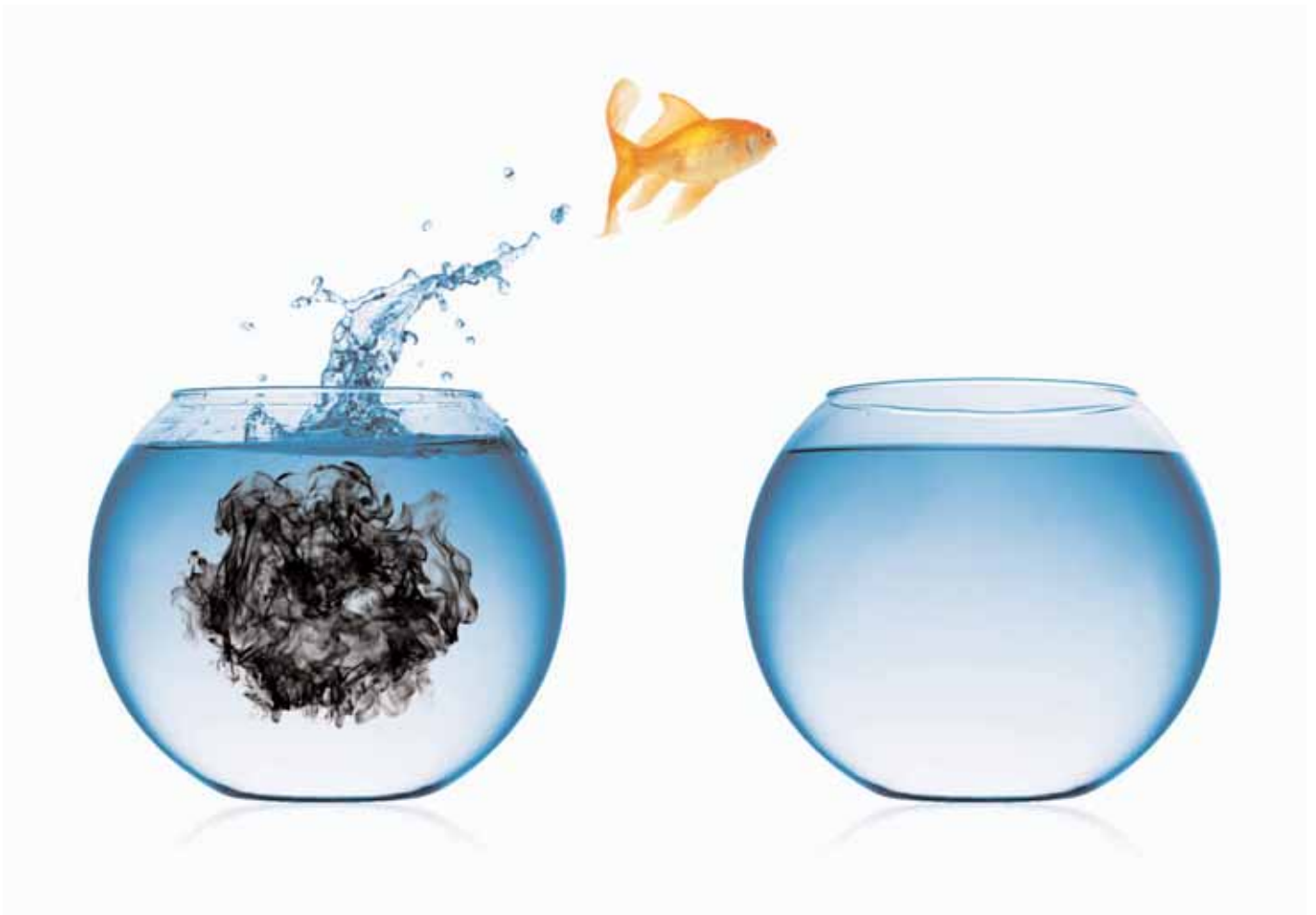

Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas

Naar een goede toestand van het watersysteem in Vlaanderen

Coördinatiecommissie
Integraal Waterbeleid

Woord vooraf

STAP PER STAP NAAR BETER WATER

In oktober 2010 stelde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas, en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen definitief vast. Deze plannen bevatten de extra maatregelen die Vlaanderen de komende jaren zal nemen om de toestand van het water te verbeteren. Hiermee wordt niet enkel properder water bedoeld, maar ook een goede kwaliteit van de waterbodems, voldoende oppervlakte- en grondwater, een meer natuurlijke structuur voor de waterlopen, een gezonde fauna en flora in en langs de waterlopen, ...

Water staat onder druk in Vlaanderen als gevolg van de hoge bevolkingsdichtheid, de sterke verstedelijking, de hoge graad van industrialisatie, de hoofdzakelijk intensieve landbouw, de veelal beperkte ruimte voor waterlopen, ... Zo zal de wateroverlast die Vlaanderen in november 2010 teisterde nog lang in het geheugen van de getroffen burgers staan.

Om de toestand van het oppervlaktewater en het grondwater verder te verbeteren, zal Vlaanderen de komende jaren bijkomende maatregelen nemen. We zullen de structuur van waterlopen herstellen, visdoorgangen maken, overstromingsgebieden aanleggen, de afvalwatersanering verder uitbouwen en optimaliseren, bufferstroken aanleggen en waterbodems saneren.

Omdat een aantal maatregelen een erg hoge kostprijs hebben, zullen we deze niet onmiddellijk in heel Vlaanderen uitvoeren maar wel gefaseerd op specifieke plaatsen: de speerpuntgebieden. In deze speerpuntgebieden zullen alle betrokkenen samenwerken en de krachten bundelen in integrale waterprojecten. De ervaringen en resultaten kunnen later ook op andere plaatsen toegepast worden.

Stroomgebiedbeheerplannen worden niet alleen in Vlaanderen opgemaakt maar in heel Europa. En dat is nodig. Want water vraagt een gecoördineerde aanpak over de grenzen heen.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) bereidde de Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen voor. In de CIW werken de verschillende bestuursniveaus en diensten die met water te maken hebben samen aan een integraal waterbeleid. Ook de sectoren, de watergebruikers en de burgers werden bij de stroomgebiedbeheerplannen betrokken via een openbaar onderzoek in de eerste helft van 2009. De opmerkingen en adviezen werden onderzocht en verwerkt in de plannen.

Met deze brochure wil de CIW u laten kennis maken met de plannen. Van water in een goede toestand plukken we immers met zijn allen de vruchten, maar we zullen ons er ook met zijn allen voor moeten inzetten.

Ik wens u veel leesplezier,

Frank Van Sevens
Administrateur-generaal VMM
Voorzitter Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid

Inhoud

1	Het belang van een integraal waterbeleid	5
	Waarom aandacht voor water?	5
	De kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid: een integrale aanpak	5
	Stroomgebiedbeheerplan: instrument voor gericht beheer	7
2	De stroomgebieden in Vlaanderen: een kennismaking	10
3	Wat willen we bereiken?	12
	De goede toestand	12
	De milieudoelstellingen nader bekeken	12
	Afwijkingen	13
	Milieukwaliteitsnormen voor Vlaanderen	14
	Wat geldt voor beschermde gebieden?	15
4	Hoe is de watertoestand nu?	16
	Oppervlaktewater	16
	Grondwater	17
	Nog belangrijke inspanningen nodig	17
5	Wat gaan we doen? Het maatregelenprogramma	18
	Basismaatregelen en aanvullende maatregelen	18
	Samenstelling van het maatregelenprogramma: fasering noodzakelijk	18
	Maatregelen uitvoeren via integrale projecten in speerpuntgebieden	23
6	Hoe gaat het nu verder?	30

1 Het belang van een integraal waterbeleid

Waarom aandacht voor water?

Levensnoodzakelijk voor mens en natuur

Water is net als zuurstof noodzakelijk voor de mens om te kunnen overleven. We hebben niet alleen water nodig om te drinken en ons te wassen, maar gebruiken het ook om ons te verplaatsen, om goederen te transporteren, om landbouwgewassen te telen en vee te kweken, energie op te wekken, productieprocessen mogelijk te maken enzovoort. Zowel voor basisbehoeften als voor de economische ontwikkeling kan de mens dus niet zonder water. Ook de natuur is van water afhankelijk. Water is immers de meest essentiële bouwsteen voor elke levensvorm. Zonder water zou er geen sprake zijn van kikkers, vissen, reigers of mooie waterplanten. Meer zelfs, er zou geen leven op aarde mogelijk zijn.

Water onder druk

Water is niet alleen een essentiële bouwsteen, zoet water is ook een schaarse grondstof. Meer dan 97 procent van het water op aarde zit in zeeën en oceanen, en is dus zout. Minder dan 3 procent is zoet water, en het grootste deel daarvan bestaat uit ijs (op de polen of in gletsjers) en uit diep grondwater. Uiteindelijk is nauwelijks 0,5 procent van al het water bruikbaar voor de mens en de natuur. Zorgvuldig omgaan met de beschikbare watervoorraad, is dus cruciaal.

Er werd in het verleden niet altijd zorgzaam met water omgesprongen. Ook vandaag is dat niet altijd het geval. Door verontreiniging en intensief gebruik geraakten onze watersystemen in de tweede helft van de twintigste eeuw danig ontregeld. Zuiver grond- en oppervlaktewater werden schaarser. Niet alleen de waterkwaliteit, maar ook de natuurwaarde van veel wateren ging achteruit. Kronkelende beken werden rechtgetrokken, vaargeulen verdiept en oevers kunstmatig verstevigd. Op verschillende plaatsen daalde het grondwaterpeil drastisch.

Een verantwoord waterbeleid is nodig

Een goed waterbeleid leidt tot weldoordacht omgaan met water. Dat heeft tal van voordelen: iedereen heeft toegang tot zuiver drinkwater, het risico op overstromingen neemt af, de milieukwaliteit gaat erop vooruit, de natuur leeft op, ... Alleen met een doordacht en duurzaam waterbeleid zal water al zijn functies beter en blijvend kunnen vervullen.

De kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid: een integrale aanpak

Watersysteem centraal

Het water op onze planeet is een geheel. Het omvat niet alleen waterlopen, maar ook grondwater, oceanen, zeeën en meren. Ook oevers, valleien, kunstwerken zoals stuwen en sluizen en planten en dieren maken er deel van uit. We spreken van een **watersysteem**: een samenhangend en functioneel geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterbodems en oevers, met natuurlijke grenzen en overgangen. Een integrale aanpak van het watersysteem, met aandacht voor alle functies (scheepvaart, recreatie, drinkwatervoorziening, industrie, landbouw, natuur, waterafvoer, ...) is noodzakelijk om het watersysteem gezond en in evenwicht te houden.

Het watersysteem herstellen, beschermen, ontwikkelen en duurzaam gebruiken, is de kerngedachte van het integraal waterbeleid zoals vastgelegd in de Europese kaderrichtlijn Water die sinds 2000 van kracht is. Met deze richtlijn brengt Europa alle aspecten van het waterbeleid (kwaliteit en hoeveelheid, grondwater en oppervlaktewater, chemische en ecologische kwaliteit, ...) samen in één wetgeving. Het decreet Integraal Waterbeleid, van kracht sinds 2003, zet de kaderrichtlijn om in Vlaamse wetgeving en breidt de integrale aanpak verder uit met oppervlaktewaterkwantiteit, waterbodems en overstromingen.

Naar een goede toestand

De kaderrichtlijn Water vraagt dat tegen eind 2015 de goede watertoestand bereikt is in alle Europese wateren. Concreet schrijft de kaderrichtlijn – en dus ook het decreet Integraal Waterbeleid – voor dat de oppervlaktewateren zich in 2015 in een goede ecologische en een goede chemische toestand moeten bevinden. En ook dat het waterpeil en de chemische toestand van het grondwater goed moeten zijn. Onder bepaalde voorwaarden kan de termijn voor het behalen van de goede toestand verlengd worden tot uiterlijk 2027. Wat die *goede toestand* precies inhoudt, is in de kaderrichtlijn omschreven in de vorm van milieudoelstellingen.

Aandacht voor de prijs van water

De kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid stellen dat huishoudens, industrie en landbouw een redelijke bijdrage moeten leveren aan de terugwinning van de kosten van de waterdiensten. In Vlaanderen zijn (drink)watervoorziening en afvalwaterzuivering als waterdiensten aangeduid. De idee van kostenterugwinning is gebaseerd op het principe *de vervuiler / gebruiker betaalt*. Dit principe houdt in dat de vervuiler / gebruiker de kosten moet dragen om de verstoring die hij veroorzaakt tegen te gaan of te herstellen. Tegelijkertijd moet de waterprijs de gebruikers stimuleren om op een rationele manier om te gaan met water.

Overleg, afstemming en inspraak centraal

Water kent geen grenzen, en daarom wordt het waterbeleid over de grenzen heen georganiseerd. Samenwerking tussen verschillende bestuursniveaus en afstemming tussen verschillende regio's en landen staan in de kaderrichtlijn Water centraal. De verschillende niveaus en diensten overleggen over de opmaak van de waterbeheerplannen, maar ook over de uitvoering, de bijsturing en de opvolging ervan. Zo wordt de kennis bij de verschillende instanties optimaal benut en worden de acties en maatregelen zo goed mogelijk op elkaar afgestemd.

Waterbeleid belangt iedereen aan. De kaderrichtlijn moedigt de lidstaten daarom aan om ook hun burgers

Het decreet Integraal Waterbeleid

Het decreet Integraal Waterbeleid van 2003 zet de kaderrichtlijn Water om naar Vlaamse wetgeving. Ook aspecten van oppervlaktewaterkwantiteit, waterbodems en overstromingen werden toen in het decreet opgenomen. Ondertussen (juli 2010) werd het decreet aangepast en is ook de Europese Overstromingsrichtlijn (van kracht sinds 26 november 2007) via het decreet Integraal Waterbeleid omgezet.

Het decreet Integraal Waterbeleid legt de geografische indeling, de organisatie en de planning van het waterbeleid vast. Het reikt ook verschillende nieuwe instrumenten aan die de integratie tussen waterbeheer en de ruimtelijke planning moeten bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de watertoets. De watertoets is een sleutelinstrument in de preventieve aanpak van wateroverlast.

Meer info over het decreet Integraal Waterbeleid en de organisatie en planning van het waterbeleid vindt u op www.integraalwaterbeleid.be

actief te laten deelnemen aan het waterbeleid. Zo voorziet de kaderrichtlijn dat het publiek wordt geraadpleegd bij de opmaak en de herziening van de waterbeheerplannen. Op die manier ontstaan gedragen waterplannen, die op een brede medewerking kunnen rekenen.

Stroomgebiedbeheerplan: instrument voor gericht beheer

De kaderrichtlijn Water vraagt om per stroomgebied(district) een beheerplan op te stellen.

Wat is een stroomgebied(district)?

Een **stroomgebied** is een gebied vanaf waar al het over het oppervlak lopende water door één riviermonding in zee stroomt. Kleine stroomgebieden mogen worden samengevoegd met grotere en kleinere aangrenzende stroomgebieden tot een **stroomgebieddistrict**. De kustwateren en de grondwaterlagen worden aan een stroomgebieddistrict toegewezen.

Een stroomgebieddistrict stopt niet aan een lands- of taalgrens; verschillende gewesten en landen kunnen er deel van uitmaken. Het is dan ook logisch dat het waterbeheer in de stroomgebieden grensoverschrij-

dend wordt aangepakt. We spreken van een **internationaal stroomgebieddistrict**.

Een beheerplan per stroomgebieddistrict

Voor elk stroomgebied moeten de Europese lidstaten beheerplannen opstellen. Deze **stroomgebiedbeheerplannen** maken de beleidsvoornemens concreet. In het geval van een internationaal stroomgebieddistrict werken de lidstaten samen om tot een internationaal stroomgebiedbeheerplan te komen. Als dat niet mogelijk is, werkt iedere lidstaat in elk geval een stroomgebiedbeheerplan uit voor de delen van de stroomgebieddistricten die op het grondgebied liggen. In Vlaanderen bereidt de **Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW)** de stroomgebiedbeheerplannen voor. De internationale riviercommissies van Schelde en Maas (ISC en IMC) staan in voor de coördinatie van de overkoepelende delen van de stroomgebiedbeheerplannen.

De eerste Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen werden in 2010 vastgesteld door de Vlaamse Regering. Om de zes jaar zullen deze plannen worden getoetst en bijgesteld.

Naast de stroomgebiedbeheerplannen werden in Vlaanderen ook bekkenbeheerplannen en deelbekkenbeheerplannen opgemaakt. Deze plannen

Stroomgebieden, bekkens en deelbekkens

In het Vlaamse Gewest liggen vier stroomgebieden: de stroomgebieden van de Schelde, de Maas, de IJzer en de Brugse Polders. Deze stroomgebieden maken deel uit van stroomgebiedsdistricten. Voor de Schelde en de Maas zijn dit de internationale stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas. De twee kleinere stroomgebieden van de IJzer en de Brugse Polders zijn toegevoegd aan het stroomgebiedsdistrict van de Schelde.

Op het grondgebied van Vlaanderen worden de stroomgebieden verder opgedeeld in bekkens. Tien van de elf bekkens liggen in het stroomgebiedsdistrict van de Schelde. Het stroomgebiedsdistrict van de Maas wordt in Vlaanderen gevormd door het bekken van de Maas. Elk bekken wordt nog eens verder opgedeeld in deelbekkens.

bevatten een visie voor het waterbeheer in het bekken of deelbekken en vertalen deze naar de praktijk via concrete acties en maatregelen. De eerste bekkenbeheerplannen van begin 2009 vormden een belangrijke bouwsteen voor de stroomgebiedbeheerplannen.

Wat staat er in een stroomgebiedbeheerplan?

De kern van een stroomgebiedbeheerplan is het overzicht van de milieudoelstellingen voor alle wateren in het stroomgebied (wat willen we bereiken?) en het maatregelenprogramma (hoe willen we dit berei-

ken?). Hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5 van deze brochure gaan hier dieper op in.

Daarnaast bevat een stroomgebiedbeheerplan:

- een algemene beschrijving van de kenmerken van het stroomgebied en de indeling in waterlichamen;
- een druk- en impactanalyse: een analyse van de effecten van menselijke activiteiten (huishoudens, bedrijven, landbouw, transport, toerisme en recreatie) op het grond- en oppervlaktewater en van de belangrijkste bedreigingen (bijvoorbeeld als gevolg van de klimaatverandering).

- een **economische analyse** van de waterdiensten, namelijk de publieke drinkwaterproductie en -distributie, de publieke inzameling en zuivering van afvalwater, de zelfvoorzieningen inzake waterproductie en de zelfvoorzieningen inzake zuivering van afvalwater. Deze analyse ontleedt welk deel van de kosten van de waterdienst vandaag betaald wordt door de gebruiker en welk deel door de overheid. De analyse vormt de basis voor een waterprijsbeleid waarin de gebruiker of de vervuiler een redelijke bijdrage levert in de kosten van de waterdienst.

Indeling in waterlichamen

Het oppervlaktewater en het grondwater worden opgedeeld in waterlichamen. De te behalen milieudoelstellingen zijn niet in het volledige stroomgebied dezelfde. Binnen de contouren van een waterlichaam zijn de milieudoelstellingen wel identiek.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) is een ambtelijk overlegplatform waarin alle instanties vertegenwoordigd zijn die een essentiële rol in het waterbeleid vervullen. Op het niveau van het Vlaamse Gewest zorgt de CIW voor de voorbereiding, de planning, de controle en de opvolging van het integraal waterbeleid. Haar taken zijn onder meer: waken over de uniforme aanpak van de bekkenwerking, de waterbeleidsnota (de beleidsvoornemens van de Vlaamse Regering) en de stroomgebiedbeheerplannen voorbereiden, de richtlijnen voor de watertoets voorbereiden, watersysteemkennis verspreiden en de beslissingen van de Vlaamse Regering op het gebied van integraal waterbeleid uitvoeren.

De eerste stroomgebiedbeheerplannen: het traject

Aan de voorbereiding van de eerste stroomgebiedbeheerplannen is een hele weg voorafgegaan.

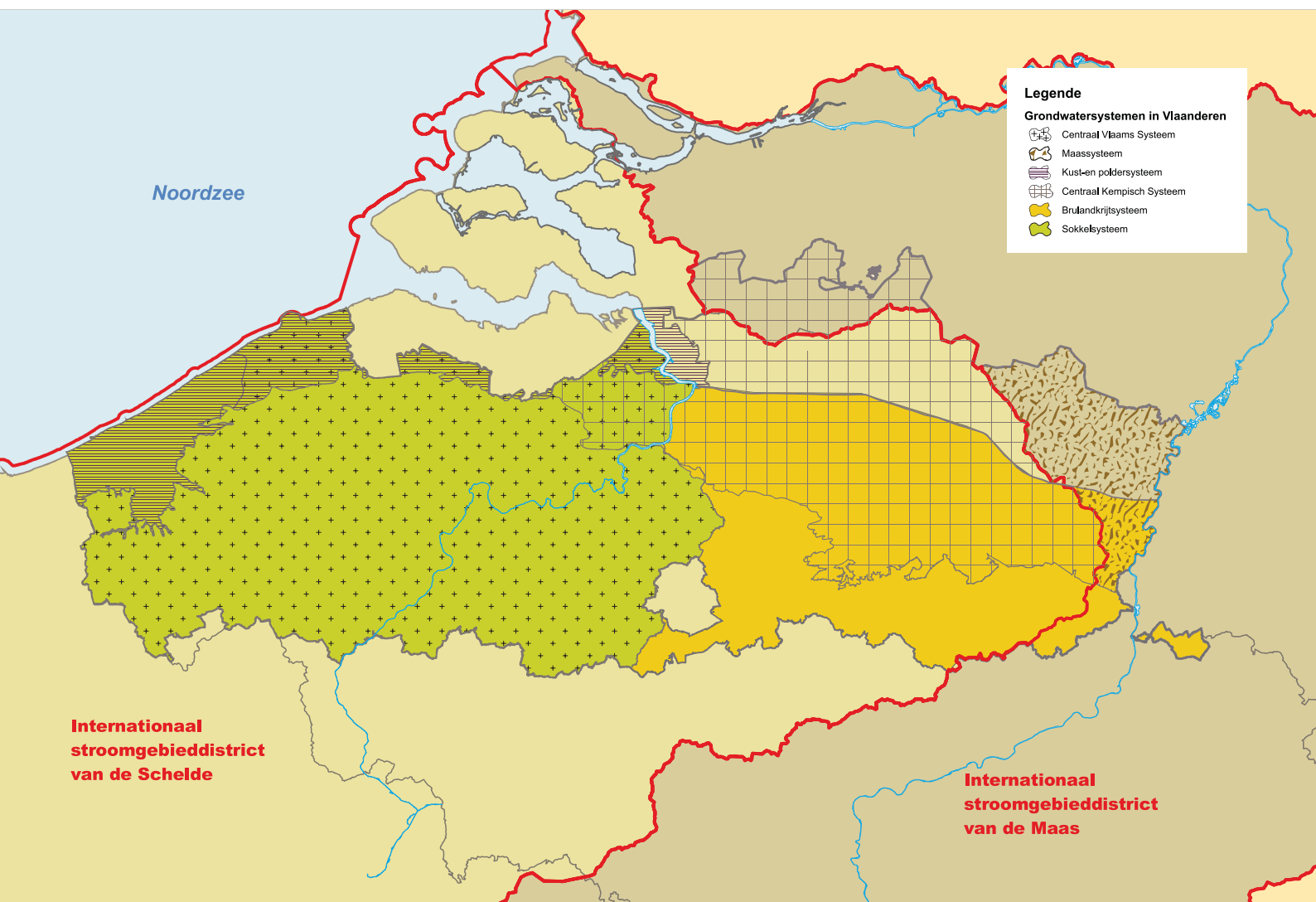
- Eind 2006 werden het tijdschema en het werkprogramma voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen bekend gemaakt aan het publiek, samen met de waterbeheerkwesties. Die laatste zijn de grote thema's die tot gevolg kunnen hebben dat de Vlaamse wateren de goede toestand in 2015 niet bereiken.
- Eind 2008 werden de ontwerpen van de stroomgebiedbeheerplannen voor de stroomgebiedsdistricten van Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen voorgelegd aan het publiek en aan de adviesinstanties (de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Milieu- en Natuurraad (MINA-Raad), de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV), de bekkenraden en bekkenbesturen). Dat gebeurde tijdens het openbaar onderzoek van eind 2008 tot midden 2009.
- Daarna onderzocht de CIW de opmerkingen en adviezen en maakte een overwegingsdocument op. Voor iedere reactie geeft dit document aan op welke manier het ontwerp stroomgebiedbeheerplan of maatregelenprogramma is aangepast of waarom een aanpassing niet aangewezen was.
- Eind 2009 legde de Vlaamse Regering bijkomende prioriteiten vast. Dat resulteerde in het werken met speerpuntgebieden om de inspanningen te concentreren.

Op 8 oktober 2010 stelde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen definitief vast. Dit besluit verscheen op 11 januari 2011 in het Belgisch Staatsblad.

2 De stroomgebieden in Vlaanderen: een kennismaking

	Stroomgebiedsdistrict Schelde	Stroomgebiedsdistrict Maas
Geografie		
Landen	Frankrijk, België en Nederland	Frankrijk, Luxemburg, Duitsland, België en Nederland
Oppervlakte	36 500 km ² , waarvan 12 026 km ² binnen Vlaanderen	34 500 km ² , waarvan 1601 km ² binnen Vlaanderen
Totale lengte Schelde/ Maas	350 km, waarvan ongeveer de helft in Vlaanderen	950 km, waarvan ongeveer 50 km in Vlaanderen
Stroomgebieden in Vlaanderen	Schelde, IJzer, Brugse Polders	Maas
Bekkens in Vlaanderen	10 bekkens (IJzer, Brugse Polders, Gentse Kanalen, Benedenschelde, Leie, Bovenschelde, Dender, Dijle en Zenne, Nete, Demer)	1 bekken (Maas)

Kenmerken van het watersysteem						
Aantal Vlaamse oppervlaktewater-lichamen per categorie <i>Een oppervlaktewaterlichaam behoort tot de categorie rivier, meer, overgangswater of kustwater. In totaal zijn er 202 Vlaamse oppervlaktewaterlichamen. Van ieder oppervlaktewaterlichaam is nagegaan of het natuurlijk, sterk veranderd of kunstmatig is. Een kanaal of een spaarbekken is een kunstmatig waterlichaam. Een rechtgetrokken waterloop die bevaren wordt of door stedelijk gebied loopt, is een voorbeeld van een sterk veranderd waterlichaam.</i>	Rivier: 160	Kunstmatig	33	Rivier: 17	Kunstmatig	1
		Sterk veranderd	87		Sterk veranderd	8
		Natuurlijk	40		Natuurlijk	8
	Meer: 15	Kunstmatig	14	Meer: 3	Kunstmatig	3
		Sterk veranderd	1			
	Overgangs-water: 6	Kunstmatig	3			
		Sterk veranderd	3			
	Kustwater: 1	Natuurlijk	1			
Aantal Vlaamse grondwaterlichamen per grondwatersysteem <i>Het grondwater is opgedeeld in zes grondwatersystemen die op verschillende dieptes boven en naast elkaar voorkomen. Ieder systeem is verder opgedeeld in grondwaterlichamen.</i>	Brulandkrijtstelsysteem		10	Brulandkrijtstelsysteem		5
	Centraal Kempisch Systeem		2	Centraal Kempisch Systeem		2
	Centraal Vlaams Systeem		8	Maassysteem		3
	Kust- en Poldersysteem		5			
	Sokkelsysteem		7			
Druk op het watersysteem in Vlaanderen ¹						
Huishoudens	6 miljoen inwoners of 2,5 miljoen huishoudens. Hoge verstedelijkingsgraad met 443 inwoners/km². Hoewel de bevolking in Vlaanderen nog maar weinig groeit, blijft het aantal huishoudens stijgen door de toename van de een- en tweepersoonshuishoudens.					
Bedrijven	Belangrijke industriegebieden zijn in de havens van Zeebrugge, Gent en Antwerpen, langs de kanalen, ten noorden van Brussel, rond de steden Kortrijk en Oostende en op de as Genk-Antwerpen gelegen. Belangrijkste industriële subsectoren: voeding, chemie en metaalsector. De sector handel en diensten is op economisch gebied veruit de belangrijkste.					
Landbouwareaal	46 % van de totale oppervlakte wordt in beslag genomen door landbouwactiviteiten. Weiden, grasland, maïs- en graanteelt nemen 78 % van het totale landbouwareaal in.					
Veeteelt	1,3 miljoen runderen, bijna 6 miljoen varkens en 30 miljoen stuks pluimvee. Dit betekent dat er per hectare cultuurgrond gemiddeld 2 runderen, 9 varkens en 41 stuks pluimvee voorkomen.					
Waterwegennet	Ongeveer 1076 km van het Vlaamse waterwegennet is geschikt voor de beroepsvaart. De belangrijkste waterwegen zijn het Albertkanaal, de Zuid-Willemsvaart, het Kanaal Bocholt-Herentals, het Kanaal Gent-Terneuzen, Zeeschelde en Bovenschelde, het Zeekanaal Brussel-Schelde, de Ringvaart om Gent, de Leie en het Afleidingskanaal. De belangrijkste havens zijn Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende.					
Het totale watergebruik exclusief koelwater in Vlaanderen	Ongeveer 725 miljoen m³/jaar in 2003. Hiervan bedraagt het leidingwatergebruik iets minder dan 400 miljoen m³/jaar. Het grondwatergebruik bedraagt iets meer dan 100 miljoen m³/jaar. In Vlaanderen gebruiken de huishoudens voornamelijk leidingwater. De Vlaming gebruikt gemiddeld 110 liter leidingwater per dag.					

¹ De cijfers dateren voornamelijk uit de periode 2003-2006.

3 Wat willen we bereiken?

De goede toestand

Europese milieudoelstellingen ...

De Europese kaderrichtlijn Water bepaalt dat alle Europese wateren (zowel grond- als oppervlaktewater) zich tegen eind 2015 in een goede watertoestand moeten bevinden. De achteruitgang van de toestand moet worden voorkomen, en er moeten maatregelen genomen worden om de toestand te beschermen, te verbeteren en/of te herstellen.

Om de goede toestand van het oppervlaktewater te bepalen, is de zuivere toestand de *referentie-toestand*: hoe de waterloop er ecologisch zou uitzien als er geen of slechts geringe menselijke invloed zou zijn geweest. Aan deze *onverstoorde* toestand wordt dan afgemeten in hoeverre de huidige ecologische toestand van een waterlichaam afwijkt. Dit gebeurt aan de hand van een schaal die de toestand van een waterlichaam beschrijft als zeer goed, goed, matig, ontoereikend of slecht. *Goed* is de norm voor de kaderrichtlijn Water.

De goede toestand wordt beschreven in milieudoelstellingen voor oppervlaktewater, voor grondwater en voor de beschermde gebieden (onder andere de bescherming van drinkwaterwingebieden, Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, ...).

... vertaald naar Vlaamse milieukwaliteitsnormen

Vlaanderen legde deze milieudoelstellingen voor oppervlakte- en grondwater vast als milieukwaliteitsnormen in Vlarem. Dit gebeurde via een besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 2010.

De milieudoelstellingen nader bekeken

Doelstellingen voor oppervlaktewater

Oppervlaktewater dat zich in een goede toestand bevindt, heeft zowel een goede ecologische als een goede chemische toestand.

De **ecologische toestand** van het watersysteem wordt bepaald door tal van factoren die nauw met elkaar verbonden zijn. In de eerste plaats gaat het om biologische elementen, zoals de aanwezigheid van waterplanten, grote ongewervelden (bijvoorbeeld insecten, schaaldieren en wormen) en vissen. Maar ook kwantitatieve aspecten, morfologische kenmerken en de fysisch-chemische kwaliteit van het oppervlaktewater hebben een invloed op het leven in de waterloop. Het gecombineerde effect van al deze factoren bepaalt de ecologische kwaliteit van een waterloop.

In *sterk veranderde en kunstmatige* wateren heeft het biologisch leven niet dezelfde ontwikkelingskansen. Daarom hebben deze wateren een aangepaste doelstelling, namelijk een **goed ecologisch potentieel** in plaats van een goede ecologische toestand.

De goede **chemische toestand** van oppervlaktewater betekent dat de milieukwaliteitsnormen worden gehaald voor 33 prioritaire stoffen en 8 andere verontreinigende stoffen, waarvan de milieukwaliteitsnormen Europees zijn vastgesteld. Dat zijn verontreinigende stoffen met een hoog risico voor het watersysteem.

Van de 33 prioritaire stoffen zijn er 11 aangeduid als prioritair gevaarlijk. Door hun specifieke eigenschappen vormen de prioritair gevaarlijke stoffen een nog hoger risico. Ze verdienen dan ook nog strengere maatregelen.

Van deze stoffen wil Europa dat de lidstaten streven naar een volledige stopzetting of uitfasering van de lozingen of emissies. Van de andere prioritaire stoffen vraagt Europa om de emissies, lozingen of verliezen progressief te verminderen. Op de lijst van de prioritair gevaarlijke stoffen staan onder meer cadmium, kwik en tributyltinverbindingen.

Doelstellingen voor grondwater

Om van een goede grondwatertoestand te kunnen spreken, moet zowel de kwantitatieve als de

chemische toestand van het grondwater ten minste goed zijn.

Een goede **kwantitatieve toestand** betekent dat onttrekking en aanvulling van het grondwater in evenwicht zijn. Zoutwaterintrusies (het indringen van zout water in de grondwaterlaag) en andere kwaliteitsveranderingen van het grondwater moeten vermeden worden. Bovendien is het belangrijk dat het spanningskarakter van een laag behouden blijft, zodat deze niet oxideert. Ook regionaal verlaagde grondwaterpeilen zijn te vermijden.

Wijzigingen in het grondwatersysteem mogen het behalen van de goede toestand van het oppervlaktewater niet hypothekeren. Evenmin mag er schade worden toegebracht aan de terrestrische ecosystemen die rechtstreeks van het grondwaterlichaam afhankelijk zijn.

Om een goede **chemische toestand** van het grondwater te bereiken, mogen de concentraties van verontreinigende stoffen de milieukwaliteitsnormen niet overschrijden. Evenmin mogen deze concentraties het bereiken van de goede toestand van het oppervlaktewater in de weg staan. De verontreinigende stoffen mogen ook geen schade veroorzaken aan de terrestrische ecosystemen die van het grondwaterlichaam afhankelijk zijn.

Afwijkingen

Zowel de kaderrichtlijn Water als het decreet Integraal Waterbeleid voorziet een aantal afwijkingsmogelijkheden om de milieudoelstellingen te behalen. De vereiste verbeteringen om de goede toestand te halen zijn technisch gezien alleen haalbaar op een langere termijn dan 2015. Het realiseren van de doelstelling brengt onevenredig hoge kosten met zich mee. Daarnaast kunnen de natuurlijke omstandigheden het behalen van de doelen beletten. In deze gevallen kan de vooropgestelde termijn verlengd worden of de milieudoelstellingen versoepeld, op voorwaarde dat dit grondig gemotiveerd wordt in de stroomgebiedbeheerplannen.

Milieukwaliteitsnormen voor Vlaanderen

Milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater

Voor oppervlaktewater zijn er twee grote groepen milieukwaliteitsnormen opgenomen in het besluit Milieukwaliteitsnormen. Deze normen bepalen de goede ecologische en de goede chemische toestand van het water.

In de eerste groep zitten de [normen voor biologische en algemene fysisch-chemische parameters](#). Er zijn normen vastgelegd voor drie categorieën van oppervlaktewater, nl. rivieren, overgangswateren en meren. Binnen elke categorie zijn er nog verschillende types. Zo worden rivieren onderverdeeld in grote beken, kleine rivieren, grote rivieren, polderwaterlopen, ... Voor elk van deze types gelden specifieke normen voor onder meer de temperatuur, de zuurstofhuishouding, het zoutgehalte, de verzuringstoestand, de nutriënten en de biologische parameters. Tot welk type de waterlichamen behoren, is bepaald in het stroomgebiedbeheerplan. In het stroomgebied-

beheerplan wordt met andere woorden vastgelegd welke norm waar geldt.

In een tweede groep zitten de [normen voor gevaarlijke stoffen](#). Deze normen zijn specifiek voor rivieren en meren enerzijds, en voor overgangswater anderzijds, maar zijn verder niet afhankelijk van het type oppervlaktewater. Er zijn voor meer dan 170 gevaarlijke stoffen normen vastgelegd. In deze groep zitten ook de 33 prioritaire stoffen en de 8 stoffen uit andere EU-richtlijnen, die door Europa zijn opgelijst en bepalend zijn voor de chemische toestand. Vlaanderen lijst daarbovenop nog normen op voor andere gevaarlijke stoffen die deel uitmaken van de ecologische toestand. Deze zijn vastgelegd op basis van ecotoxicologische gegevens.

Milieukwaliteitsnormen, achtergrondwaarden en drempelwaarden voor grondwater

Het vastleggen van de milieudoelstellingen voor grondwater gebeurt in Vlaanderen aan de hand van grondwaterkwaliteitsnormen, achtergrondwaarden en drempelwaarden.

De **grondwaterkwaliteitsnormen** gelden als milieu-kwaliteitsnorm voor alle grondwaterlichamen, tenzij de **achtergrondwaarden** van een bepaald grondwaterlichaam (dat zijn de waarden die van nature voorkomen) hoger liggen dan de grondwaterkwaliteitsnorm zelf. Op dat moment gelden de achtergrondwaarden voor dat grondwaterlichaam als grondwaterkwaliteitsnorm.

Omdat een grondwatersysteem zich heel traag herstelt, zijn er voor grondwater ook **drempelwaarden** bepaald. Deze drempelwaarden hebben een alarm-functie. Boven deze waarden loopt het grondwater het risico om in ontoereikende toestand te komen. Het betekent nog niet automatisch dat de goede toestand niet bereikt wordt, maar wel dat er moet worden nagegaan of en welke maatregelen genomen moeten worden.

Milieukwaliteitsnormen voor waterbodems

In Vlaanderen zijn er ook milieukwaliteitsnormen voor waterbodems vastgelegd. Een waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam die altijd – of een groot gedeelte van het jaar – onder water staat. Deze normen zijn enkel richtinggevend en maken geen deel uit van de goede toestand. Ze dienen dus niet als saneringscriterium of –doel, maar zijn te beschouwen als een kwaliteitsniveau dat zoveel mogelijk moet worden bereikt of gehandhaafd. Deze normen worden bijvoorbeeld gebruikt om de kwaliteit van waterbodems te beoordelen.

Wat geldt voor beschermde gebieden?

In sommige gebieden is er specifieke wetgeving van kracht om het oppervlakte- of grondwater te beschermen tegen verontreiniging, of om bepaalde flora en fauna te beschermen. Het gaat om gebieden waarvan het water gebruikt wordt voor de productie van drinkwater, gebieden die voor visserij of aquacultuur belangrijk zijn, de recreatie- en zwemwateren, nutriëntgevoelige gebieden, en ook alle gebieden die aangewezen zijn voor de bescherming van habitats of

Besluit Milieukwaliteitsnormen

Het besluit Milieukwaliteitsnormen heet voluit: *Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater.*

Het besluit kan geraadpleegd worden op www.integraalwaterbeleid.be

van planten- en diersoorten die ecologisch belangrijk zijn.

In de beschermde gebieden moet niet alleen de goede watertoestand behaald worden zoals in andere wateren. De kaderrichtlijn Water vraagt dat het beschermingsniveau, gegarandeerd door vroegere richtlijnen, minimaal gehandhaafd blijft.

In Vlaanderen worden daarom in de gebieden die beschermd zijn door de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor een aantal parameters strengere milieukwaliteitsnormen vastgelegd. In het maatregelenprogramma is ook een specifieke maatregel opgenomen om nieuwe, striktere normen in drinkwaterwingebieden voor te bereiden. Een aanpassing en vervolgens handhaving van de normen in drinkwaterwingebieden zal in de toekomst leiden tot een daling van de zuiveringsinspanningen (en dus ook de kosten) voor drinkwater.

4 Hoe is de watertoestand nu?

Oppervlaktewater

Waterkwaliteit blijft ontoereikend

De fysisch-chemische kwaliteit van het oppervlaktewater gaat er langzaam op vooruit. De waterverontreiniging is verminderd en er komen steeds meer vissoorten voor. Toch is het nog op veel plaatsen slecht gesteld met de waterkwaliteit.

De hoge bevolkingsdruk, het intensieve ruimtegebruik, de economische activiteiten, de historische belasting en de kwaliteit van het water dat vanuit andere gewesten en landen Vlaanderen binnenvloeiend is, bepalen mee de verontreiniging die de waterlopen te verwerken krijgen. Huishoudens, landbouw en industrie zijn de sectoren die de grootste impact hebben op de waterkwaliteit. Ook verkeer en corrosie van bouwmaterialen zijn niet te verwaarlozen.

Voor meer dan de helft van de onderzochte waterlichamen is de chemische toestand 'niet goed'. Boosdoeners zijn voornamelijk de te hoge concentraties aan PAK's, diuron en nonylfenol.

Gevaarlijke stoffen, zoals bestrijdingsmiddelen, zware metalen en organische microverontreinigingen zijn in oppervlaktewater regelmatig in minieme, maar toch schadelijke concentraties aanwezig. Al deze stoffen kunnen giftig zijn voor bepaalde organismen, waardoor ze het biologische evenwicht in de waterlopen verstoren. Sommige zijn ook toxisch of schadelijk voor de mens doordat ze kankerverwekkend zijn of onze hormoonhuishouding verstoren.

Verontreiniging van de waterbodems

Heel wat waterlopen krijgen te maken met een overmaat aan zwevende stoffen en sediment, die bovendien vaak verontreinigd zijn. Wanneer dit vervuilde sediment neerslaat, ontstaan verontreinigde waterbodems. Op heel wat plaatsen zijn de waterbodems verontreinigd, wat het biologische leven in de waterloop doet afnemen.

Hydromorfologische wijzigingen

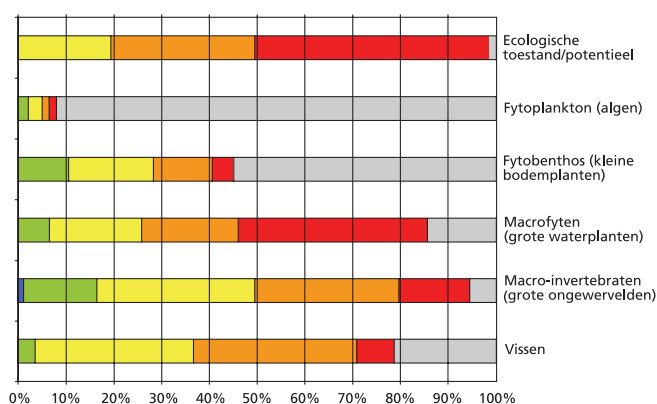
Ook wijzigingen aan de hydromorfologie van het watersysteem hebben een impact op de waterkwaliteit. Denk maar aan ingrepen aan de structuur van de waterlopen of de toestand van de oevers, zoals het rechte trekken van waterlopen of het verharding van oevers. De hydromorfologie van de waterlopen – de variatie in stroomsnelheden, de variatie in diepte en breedte, de structuur van de rivierbedding, de oevers – is over het algemeen ontoereikend.

Ontoereikende ecologische kwaliteit

Het biologische leven in een waterloop wordt vooral beïnvloed door de fysisch-chemische waterkwaliteit en de hydromorfologie. Beide kenmerken zijn in de meeste Vlaamse waterlopen niet goed genoeg.

Door verontreiniging kampen vele waterlopen met een tekort aan opgeloste zuurstof, waardoor vissen en planten het moeilijk hebben. Bovendien ontwikkelen bepaalde waterplanten en dieren zich explosief wanneer teveel nutriënten (nitraat en fosfaat) aanwezig zijn, en dat is slecht voor de waterkwaliteit.

Niet een van de 202 Vlaamse waterlichamen haalt de goede ecologische toestand (of potentieel) en minder dan 20 % haalt een matige ecologische toestand

■ zeer goed ■ goed ■ matig ■ ontoereikend ■ slecht ■ niet relevant of voorlopig geen gegevens

ECOLOGISCHE TOESTANDSBEORDELING VAN DE OPPERVLAKEWATERLICHAMEN

(metingen 2005-2007). De kwaliteit van de vis- en plantenpopulaties vormt het vaakst een knelpunt.

Grondwater

Uitputting van de grondwatervoorraden

Dalende grondwaterstanden blijven een groot probleem. Omwille van de goede en stabiele kwaliteit van (diep) grondwater pompen heel wat landbouw- en industriebedrijven grondwater op. Ook voor de drinkwatermaatschappijen is grondwater essentieel. Door overexploitatie dalen de grondwaterpeilen in verschillende grondwaterlichamen. De Sokkel, een diepe grondwaterlaag onder Oost- en West-Vlaanderen, is daar een voorbeeld van. Omdat de kwantitatieve toestand en de dalende trends sterk verschillen van gebied tot gebied, is een aanpak op maat nodig. Bovendien kan een daling van de grondwaterstand leiden tot een achteruitgang van de kwaliteit van het grondwater.

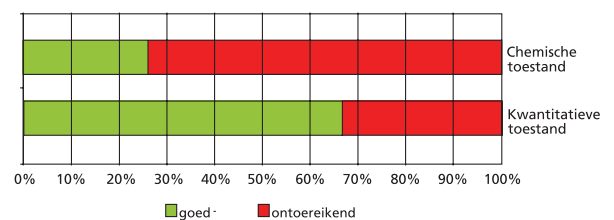
Verontreiniging van grondwater

Ook als gevolg van menselijke activiteiten kampt het grondwater in Vlaanderen met specifieke problemen. De belangrijkste zijn verontreiniging met nutriënten, bestrijdingsmiddelen en zware metalen, en verzilting. Dat laatste betekent dat het grondwater zouter wordt door een verstoring van de waterhuishouding ten gevolge van overexploitatie. Verzilting vormt een ernstig probleem, omdat het een onomkeerbaar proces is. Voor nitraten zijn er aanwijzingen dat de maatregelen van het mestbeleid voor het eerst, zij het dan met enige vertraging, resultaat opleveren.

Rond enkele industriegebieden liggen er belangrijke puntbronnen van bodem- en grondwaterverontreiniging. Deze problemen brengen het gebruik van het grondwater in gevaar en bedreigen de ecosystemen die van dit grondwater afhangen.

Raadpleeg de watertoestand

De meetnetten die de watertoestand monitoren worden uitgebaat door de Vlaamse Milieumaatschappij. Meetresultaten over de actuele watertoestand van oppervlakte- en grondwater vindt u op www.vmm.be, www.dov.vlaanderen.be en www.milieurapport.be

TOESTANDSBEOORDELING VAN DE GRONDWATERLICHAMEN

Nog belangrijke inspanningen nodig

Uit de stroomgebiedbeheerplannen blijkt dat Vlaanderen nog belangrijke inspanningen moet leveren om de goede watertoestand te realiseren. Ook om de kwaliteit van de waterbodems en de kwantitatieve toestand van het oppervlaktewater te verbeteren, zijn bijkomende inspanningen nodig.

5 Wat gaan we doen?

Het maatregelenprogramma

Basismaatregelen en aanvullende maatregelen

Het maatregelenprogramma is de kern van het stroomgebiedbeheerplan. Het beschrijft hoe de goede toestand van het watersysteem gerealiseerd kan worden. Het bevat ook maatregelen die de kwantiteit van oppervlaktewater ten goede komen, overstromingen beperken en vervuilde waterbodems aanpakken.

Voor heel Vlaanderen is er één maatregelenprogramma opgemaakt met basismaatregelen en aanvullende maatregelen.

De maatregelen die al opgenomen waren in het beleid worden **basismaatregelen** genoemd. Het zijn maatregelen die voortvloeien uit andere Europese verplichtingen (Nitraatrichtlijn, richtlijn Stedelijk Afvalwater,...) en maatregelen uit de bekkenbeheerplannen.

De resultaten van de meetprogramma's zijn duidelijk: als het lopende beleid zonder bijkomende inspanningen wordt voortgezet, kan de goede toestand nergens of bijna nergens gehaald worden tegen 2015. Ook op langere termijn is het niet evident om de goede toestand te bereiken. Daarom werd in het maatregelenprogramma een overzicht gemaakt van mogelijke **aanvullende maatregelen**. Deze maatregelen kunnen heel wat bijdragen tot het behalen van de goede toestand.

Samenstelling van het maatregelenprogramma: fasering noodzakelijk

Drie scenario's onderzocht

Voor het bepalen van de aanvullende maatregelen werden drie verschillende scenario's onderzocht en doorgerekend.

In een eerste scenario werd de toestand van het watersysteem beschreven als er geen bijkomende maatregelen zouden genomen worden: het **basis-scenario**.

Het tweede scenario gaat er van uit dat alle basismaatregelen én alle geïnventariseerde aanvullende maatregelen zonder uitstel worden uitgevoerd: het maximale scenario **goede toestand 2015**. Dit is een theoretisch scenario dat geen rekening houdt met de haalbaarheid en de betaalbaarheid van de maatregelen (zie verder).

Het derde scenario, **goede toestand gefaseerd** is een tussenliggend scenario. In dit scenario wordt ernaar gestreefd de goede toestand ten laatste in 2027 te bereiken, of van zodra de natuurlijke omstandigheden het toelaten. Dit scenario gaat ervan uit dat de maatregelen gefaseerd in de tijd worden uitgevoerd, degene met de grootst mogelijke milieuwinst tegen de laagst mogelijke kostprijs het eerst.

Een haalbaar en betaalbaar maatregelenprogramma

Uit de scenario's blijkt dat de goede toestand slechts voor 7 oppervlaktewaterlichamen en voor 7 grondwaterlichamen in 2015 kan worden bereikt. Voor de overige 195 oppervlaktewaterlichamen is het halen van de goede toestand tegen 2015 technisch gezien niet mogelijk, en voor de overige 35 grondwaterlichamen laat de natuurlijke toestand (traag herstelritme van het grondwater) het halen van de goede toestand in 2015 niet toe.

De kosten voor het uitvoeren van het maximale scenario zouden bovendien voor de verschillende sectoren (huishoudens, industrie, landbouw, overheid) onevenredig hoog zijn. Men spreekt van een disproportioneel maatregelenpakket als de baten ten

gevolge van het bereiken van een goede watertoe-stand in 2015 lager uitvallen dan de kosten.

Voor het maximale scenario werd berekend dat de baten tot 760 miljoen euro per jaar bedragen en de kosten tot 2,3 miljard euro per jaar.

Met deze argumenten motiveert Vlaanderen haar beslissing om het scenario *goede toestand gefaseerd* uit te voeren. De uitvoering van het maatregelenpro-gramma wordt dus gespreid in de tijd. In de huidige stroomgebiedbeheerplannen wordt een eerste pakket van aanvullende maatregelen genomen, die zullen uitgevoerd worden in de periode 2010-2015.

Economische kosten en baten van een beter watersysteem

Aan de uitvoering van het maatregelenprogramma van de stroom-gebiedbeheerplannen zijn kosten en baten verbonden. VITO (de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) ontwikkelde in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij een socio-economisch denkkader om deze kosten en baten in te schatten en af te wegen. De praktische invulling van dit denkkader leverde de wetenschappelijke onderbouwing voor de beslissing om het maatregelenprogramma in fasen uit te voeren.

“*Niettegenstaande de onzekerheden over kosten en baten, geven de cijfers aan dat een gefaseerd programma een betere kosten-baten verhouding heeft.*”

Kosten én baten

Dat het uitvoeren van een omvangrijk maatregelenpakket geld kost, is logisch. Voor het opstellen van een kosteneffec-tief, redelijk en betaalbaar maatrege-lenpakket zijn de voor- en nadelen van verschillende programma's tegen elkaar afgewogen. Hierbij werd onderscheid

gemaakt tussen drie scenario's met sterk uiteenlopende kosten, die variëren van jaarlijks gemiddeld 530 miljoen euro voor het basisscenario, 1,1 miljard euro voor het gefaseerd scenario en 2 miljard euro voor het maximum scenario.

Maar het verbeteren van de toestand van de oppervlakte- en grondwaterlicha-men levert ook een hele reeks van baten op, die met verschillende methodes en studies zijn ingeschat. "Bepaalde baten zijn direct in geld uit te drukken, bijvoor-beeld omdat ze schade voorkomen", zegt Leo De Nocker van VITO. "Zoals het vermijden van overstromingen doordat het waterbergend vermogen toeneemt.

De Europese kaderrichtlijn Water schrijft voor dat alle waterlichamen in de Euro-pese Unie de goede toestand moeten bereikt hebben tegen 2015. Lidstaten kunnen voor één of meerdere water-lichamen afwijkingen inroepen, zoals termijnverlening of doelverlaging, als de kosten disproportioneel hoog zijn. Erika Meynaerts van VITO: "Een analyse van de (dis)proportionaliteit betekent dat we de kosten voor het behalen van de doel-stellingen vergelijken met de financiële mogelijkheden van de doelgroepen. Ook gaan we na of de totale kosten van de maatregelen redelijk of proportioneel zijn ten opzichte van de maatschappelijk-economische baten van de maatregelen."

Leo De Nocker, Erika Meynaerts

Of het feit dat er minder moet gebaggerd worden omdat er minder erosie is, wat leidt tot besparingen. Andere baten zijn moeilijker in te schatten. Denk maar aan het aangenamer kader dat ontstaat om te wonen, te werken en te recreëren. Of het feit dat de waterlopen in goede toestand kunnen doorgegeven worden aan de volgende generaties, en dat we grondwatervoorraden beter beschermen voor productie van drinkwater.”

“Met specifieke bevragingsmethodes konden we afleiden dat al deze argumenten belangrijk zijn voor de meerderheid van de Vlamingen. Een ruime meerderheid van hen geeft ook aan dat zij bereid zijn hiervoor bijkomend te betalen. Deze resultaten worden ook bevestigd door onderzoek in andere regio's en landen. Een deel van deze baten zal zich ook vertalen in positieve effecten voor horeca en toerisme, en investeringen voor wonen, werken en ontspannen langs het water. Als we al deze uiteenlopende baten optellen schatten we de totale jaarlijkse baten van het bereiken van een goede toestand in op 360 tot 760 miljoen euro.”

Een gefaseerd programma met een betere kosten-baten verhouding

“Niettegenstaande de onzekerheden over kosten en baten geven de cijfers aan dat een gefaseerd programma een betere kosten-baten verhouding heeft. Het betekent niet dat we nu al moeten besluiten tot een doelverlaging, maar wel dat we verder moeten zoeken naar het meest optimale pakket maatregelen en doelen op de lange termijn.”

Ook het beoordelingskader dat VITO uitwerkte om de financiële impact van het maatregelenprogramma op de huishoudens, landbouw, industrie en overheid in beeld te brengen, spreekt voor een gefaseerd scenario. Meynaerts:

“De conclusie was dat het maatregelenprogramma voor de industrie als sector wel betaalbaar zou zijn (ongeacht het scenario). Maar niet meer wanneer er wordt ingezoomd op bepaalde deelsectoren of bedrijven. Voor de huishoudens is de conclusie afhankelijk van de inkomens: voor een gemiddeld inkomen ligt de bijdrage hoe dan ook (onafhankelijk van het scenario) onder de 2 %, wat als betaalbaar wordt beschouwd. Voor de laagste inkomens wordt de betaalbaarheid van het gefaseerd en maximum scenario in vraag gesteld. Voor de landbouwsector kunnen we geen eenduidige conclusies trekken over de betaalbaarheid van de maatregelen, noch voor het maximum scenario noch voor het gefaseerde scenario.”

Onderbouwing en verder onderzoek cruciaal

“We raden dan ook aan om verder onderzoek te doen naar de impact van het maatregelenprogramma op specifieke subsectoren binnen industrie en landbouw. Voor huishoudens moet de aandacht gaan naar betaalbaarheid

voor financieel zwakkere groepen”, aldus Meynaerts.

De Nocker: “Opvolging van alle economische effecten blijft noodzakelijk, omdat sommige impacts vandaag gewoon nog niet te begroten zijn.

Zo verwachten we bijvoorbeeld dat de baten nog kunnen stijgen wanneer de waterkwaliteit verder verbetert en de samenleving de waterlopen meer zal kunnen gebruiken voor wonen en ontspanning. Bovendien zullen er in de toekomst efficiëntere methoden ontwikkeld worden om de doelstellingen te bereiken, waardoor de kosten dalen.”

“Ons rekenraamwerk geeft inzichten in kosten, baten en effecten die voor de beleidsmakers relevant, maar moeilijk te schatten en te kwantificeren zijn. Maar dankzij dit kader kunnen het beleid en dus ook de beide stroomgebiedbeheerplannen goed onderbouwd worden, helemaal in de lijn van de filosofie van de Europese kaderrichtlijn Water”, benadrukken De Nocker en Meynaerts.

Het maatregelenprogramma

In het maatregelenprogramma zijn de maatregelen in thematische groepen ingedeeld. De kaderrichtlijn Water beoogt voor oppervlaktewater een goede ecologische en een goede chemische toestand en voor grondwater een goede kwantitatieve en chemische toestand. Het decreet Integraal Waterbeleid breidt de integrale aanpak verder uit met aspecten van oppervlaktewaterkwantiteit, waterbodems en overstromingen.

Om deze doelen te bereiken, formuleert het maatregelenprogramma maatregelen. Per thema worden de maatregelen opgesomd uit het beleid dat al was goedgekeurd vóór de stroomgebiedbeheerplannen. Dit zijn de maatregelen uit de bekkenbeheerplannen en de maatregelen die voortvloeien uit andere Europese regelgeving, of nog: de basismaatregelen. Alle mogelijke aanvullende maatregelen worden geïnventariseerd. Per thema wordt ook aangegeven welke maatregelen tegen 2015 zullen uitgevoerd worden.

Het maatregelenprogramma kunt u raadplegen op www.integraalwaterbeleid.be. U vindt er ook een informatieformulier per maatregel.

Als voorbeeld geven we hier per thema enkele basismaatregelen en enkele aanvullende maatregelen.

1. Maatregelen die voortvloeien uit Europese richtlijnen van vóór de kaderrichtlijn Water.

Maatregelen die voortvloeien uit de richtlijn Stedelijk Afvalwater, de Nitraatrichtlijn, de Drinkwaterrichtlijn, ... zijn als basismaatregelen in een eerste groep van maatregelen opgenomen.

2. Maatregelen die ervoor zorgen dat de gebruikers een redelijke bijdrage leveren aan de kosten voor waterdiensten.

- Basis: heffing op grondwaterwinning, drinkwaterprijs, heffing op waterverontreiniging, bovengemeentelijke en gemeentelijke bijdrage, gemeentelijke vergoeding, ...
- Aanvullend: de regelgeving voor de regulerende heffing voor lozers op oppervlaktewater herzien; een beter inzicht krijgen in de kostenverdeling van waterdiensten, ...

3. Maatregelen die duurzaam watergebruik stimuleren.

- Basis: beste beschikbare technieken (BBT) en waterbesparende technieken in de industrie, handel en land- en tuinbouw maximaal gebruiken; milieuvergunningen afstemmen op het stand-stillprincipe voor de watervoerende lagen van het Sokkelsysteem dat zich in een slechte toestand bevindt, ...
- Aanvullend: lekverliezen in het drinkwaterdistributienetwerk in kaart brengen; bevolking, bedrijven en overheden via sensibilisatiecampagnes tot duurzaam watergebruik stimuleren; de kennis van watergebruik en waterbehoeften beter inventariseren; plaatselijke alternatieve waterbevoorradingen zoeken, ...

4A. Maatregelen om het grondwater in beschermde en waterrijke gebieden extra te beschermen en te herstellen.

- Basis: de decretaal vastgelegde beperkingen in de drinkwaterbeschermingszones toepassen, ...
- Aanvullend: handhaving in drinkwaterbeschermingsgebieden verbeteren; een code van goede praktijk om verontreiniging door gewasbeschermingsmiddelen in drinkwaterbeschermingszones te voorkomen; afbakenen en beschermen van ecosystemen die van het grondwater afhankelijk zijn, ...

4B. Maatregelen om het oppervlaktewater in beschermde en waterrijke gebieden extra te beschermen en te herstellen.

- Basis: realisatie van de natuurdoelstellingen van het geactualiseerde Sigmaplan; verbeteren van de waterbergende eigenschappen van beschermde gebieden, ...
- Aanvullend: verbeteren van de waterkwaliteit van waterlopen in beschermde gebieden drinkwater via het opmaken van specifieke normen; het uitvoeren van een risicoanalyse en gebiedsspecifieke acties in drinkwaterwingebieden; saneren van waterbodems in beschermde gebieden of om beschermde soorten betere kansen te geven, ...

5A. Maatregelen die zorgen voor meer evenwicht tussen de voeding en de onttrekking van grondwater.

- Basis: het opleggen van bijzondere voorwaarden in de grondwatervergunning voor grondwaterlichamen waarvan de kwantitatieve toestand ontoereikend is, ...
- Aanvullend: afspraken maken met buurlanden en -gewesten om de grensoverschrijdende problematiek in de internationale stroomgebiedsdistricten aan te pakken; een code van goede praktijk voor infiltratie; de Vlarew-wetgeving rond klasse 3-grondwaterwinningen en koudewarmteopslag aanpassen; het verder onderbouwen en uitwerken van een vergunningen- en heffingenbeleid op basis van het beschikbare grondwater voor grondwaterlichamen in een slechte kwantitatieve toestand, ...

5B. Maatregelen om de hoeveelheid oppervlaktewater beter te beheersen.

- Basis: actief peilbeheer met aandacht voor de verschillende watergebruikers; laagwaterstrategieën uitwerken voor de waterwegen, ...
- Aanvullend: aanleg van bijkomende waterbergingsgebieden; het wetgevende kader voor oppervlaktewateronttrekkingen evalueren en verder uitwerken, ...

6. Maatregelen ter bescherming tegen overstromingen en om het risico op wateroverlast te beperken.

- Basis: grachten onderhouden en herwaarderen; nieuwe waterbergingscapaciteit realiseren (onder meer door overstromingsgebieden aan te leggen); overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten opmaken; beschermen tegen wateroverlast en –tekort met behulp van voorspellings-, waarschuwings- en sturingssystemen, ...
- Aanvullend: bouwen in nog af te bakenen overstromingsgebieden tegengaan, waterbergingsgebieden optimaliseren aan de hand van voorwaarden voor het landgebruik,...

7A. Emissie- en beheersingsmaatregelen om verontreiniging van grondwater tegen te gaan.

- Basis: industrie en burgers stimuleren om het gebruik van bestrijdingsmiddelen af te bouwen; sanerings- en beheerplannen om de verdere verontreiniging door industriële sites te voorkomen; acties om verontreiniging van nutriënten in het grondwater te voorkomen,...
- Aanvullend: door een aangepaste erfinrichting en betere spuittechnieken lozingen van gewasbeschermingsmiddelen terugdringen; verzilting van grondwaterlichamen en puntverontreinigingen vermijden door een aangepast vergunningenbeleid,...

7B. Emissie- en beheersingsmaatregelen om verontreiniging van oppervlaktewater tegen te gaan.

- Basis: erosiebestrijdingsmaatregelen stimuleren; preventiemaatregelen om calamiteiten tegen te gaan; BBT (best beschikbare technieken) als een minimumkader voor de bedrijven; verbeteren van de rendementen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties, ...
- Aanvullend: erfafspoeling vermijden door aangepaste erfinrichting en -onderhoud; globaal actieplan om de overstortproblematiek aan te pakken; verbetering van de saneringsinfrastructuur, ...

8A. Maatregelen die de hydromorfologie van de waterloop bevorderen.

- Basis: oevers van de kanalen natuurvriendelijk beschermen of herstellen; vismigratieknelpunten wegwerken, ...
- Aanvullend: waterlopen opnieuw integreren in woongebied; de recreatie in en rond waterlopen en meren op de draagkracht van het systeem afstemmen, ...

8B. Maatregelen die de kwantiteit en verontreiniging van waterbodems inperken en maatregelen die de capaciteit voor behandeling en eindbestemming van bagger- en ruimingsspecie uitbouwen.

- Basis: erosiebestrijdingsmaatregelen; waterbodems duurzaam en efficiënt ruimen; 'prioritaire' waterbodems onderzoeken met het oog op eventuele sanering; extra capaciteit voorzien voor het behandelen van bagger- en ruimingsspecie en deze maximaal inzetten voor hergebruik als bodem, als bouwstof of als alternatief voor primaire oppervlaktedelfstoffen, ...
- Aanvullend: een Vlaams Kenniscentrum Erosiebestrijding oprichten; gemeenten inhoudelijk ondersteunen bij de uitvoering van hun gemeentelijk erosiebestrijdingsplan; meer financiële steun bij aankoop van machines om bodemerosie te bestrijden; duurzaam saneren van waterbodems, ...

Maatregelen uitvoeren via integrale projecten in speerpuntgebieden

Speerpuntgebieden

De kosten van sommige aanvullende maatregelen uit het scenario 'goede toestand gefaseerd' lopen erg hoog op. Gezien de budgettaire context besliste de Vlaamse Regering om de duurste aanvullende maatregelen nog niet algemeen voor Vlaanderen uit te voeren, maar ze in een eerste fase gebiedsgericht toe te passen in een aantal geselecteerde gebieden: de speerpuntgebieden.

In totaal werden 21 speerpuntgebieden geselecteerd. In 7 ervan wil Vlaanderen tegen 2015 de goede toestand bereiken en in 14 ervan wil Vlaanderen tegen die datum een belangrijke vooruitgang boeken. Voor de onbevaarbare waterlopen wordt het speerpuntgebied bepaald door het afstroomgebied van één waterlichaam. In de bevaarbare waterlopen is voor een projectmatige aanpak gekozen en staat de aanpak van specifieke knelpunten in meerdere waterlichamen centraal.

Integrale projecten

In de speerpuntgebieden worden integrale projecten uitgewerkt om de doelstellingen te bereiken. Bij

integrale projecten worden verschillende acties en maatregelen optimaal op elkaar afgestemd. Structuurherstelmaatregelen, aanleggen van bufferstroken, opheffen van vismigratieknelpunten, aanleggen van overstromingsgebieden, optimaliseren van afvalwatersaneringsinfrastructuur, waterbodemsanering, ... De klemtoon ligt ook sterk op samenwerken.

Door de maatregelen maximaal op elkaar af te stemmen via integrale projecten worden de kosten gedrukt. Bovendien kunnen ervaring en kennis opgebouwd worden over de kosteneffectiviteit en efficiëntie van de maatregelen.

Achteraf – wanneer de budgettaire mogelijkheden dit toelaten – kunnen de lessen en ervaringen uit de speerpuntgebieden ook in de rest van Vlaanderen worden toegepast.

De speerpuntgebieden worden beschouwd als voorbeeldprojecten van integraal werken. De acties moeten er immers voor zorgen dat de doelstellingen uit de kaderrichtlijn Water gehaald worden tegen 2015, of dat een belangrijke vooruitgang wordt geboekt. De aanpak laat ook toe om de kosten van de aanvullende maatregelen tijdelijk te concentreren op een selectie van waterlichamen.

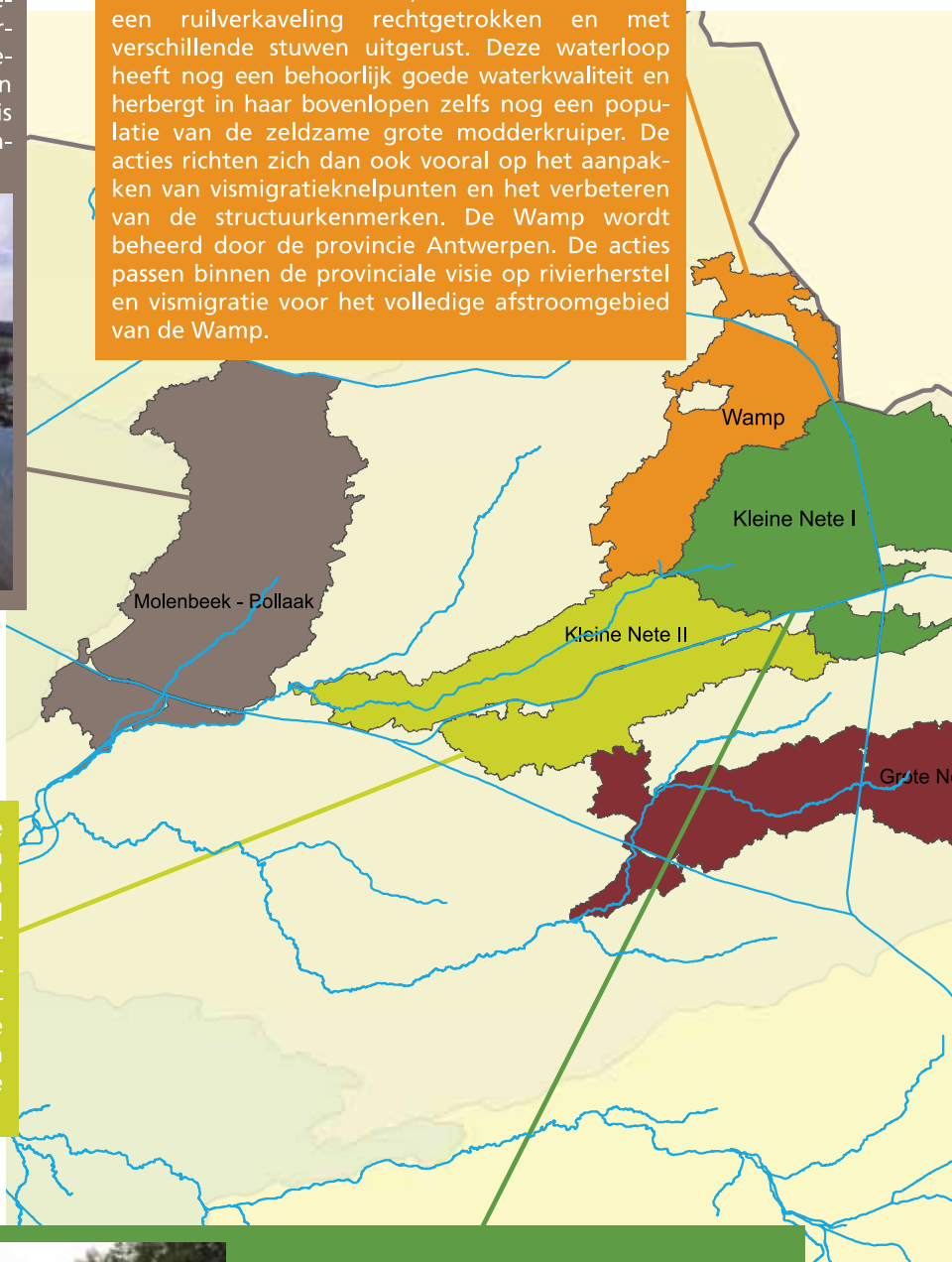
Molenbeek – Bollaak (Netebekken). De rivier Molenbeek-Bollaak stroomt in dit speerpuntgebied hoofdzakelijk door Habitatrichtlijngebied en heeft er nog grote natuurlijke overstromingsgebieden. Deze overstromingsgebieden worden zo intact mogelijk gehouden en hersteld. Omdat ook het visbestand sterk is toegenomen, worden de vismigratieknelpunten weggewerkt.

Wamp (Netebekken). De Wamp, stroomafwaarts het centrum van Arendonk, werd in het kader van een ruilverkaveling rechtgetrokken en met verschillende stuwen uitgerust. Deze waterloop heeft nog een behoorlijk goede waterkwaliteit en herbergt in haar bovenlopen zelfs nog een populatie van de zeldzame grote modderkruiper. De acties richten zich dan ook vooral op het aanpakken van vismigratieknelpunten en het verbeteren van de structuurkenmerken. De Wamp wordt beheerd door de provincie Antwerpen. De acties passen binnen de provinciale visie op rivierherstel en vismigratie voor het volledige afstroomgebied van de Wamp.

Kleine Nete II (Netebekken). Hoewel de waterkwaliteit goed tot zeer goed is, hebben de vervuilde zijbeken van de Kleine Nete een negatieve impact. Om de goede toestand tegen 2015 te bereiken, worden onder meer bepaalde delen helemaal heringericht, overstorten aangepakt, het waterbergend vermogen door afgravingen vergroot en de vervuilde zijrivieren gesaneerd. De dijken worden versterkt om de landbouwgebieden te beschermen.

Kleine Nete I (Netebekken). De Kleine Nete en haar ecologisch waardevolle bovenlopen staan bekend om hun goede waterkwaliteit. Bijgevolg komen er nog zeldzame en beschermde vissoorten voor, zoals de kleine modderkruiper en de rivierdonderpad. Ondanks de nog aanwezige gunstige structuurkenmerken blijft de druk van het naburige landgebruik op die waterlopen erg hoog. Het aanleggen van bufferstroken zal zorgen voor verminderde afspoeling van sedimenten en verontreinigende stoffen.

doel goede toestand in 2015

Warmbeek (Maasbekken). Een groot gedeelte van de bovenstroom van de Warmbeek ligt in Habitatrichtlijngebied en kent een relatief goede structuur, die hier en daar zelfs voldoet aan het ideaalbeeld. Verder stroomafwaarts stroomt de Warmbeek in een vallei met weilanden en akkers, terwijl het meest stroomafwaartse gedeelte grotendeels verbost is. In het speerpuntgebied zullen bufferstroken op akkers worden aangelegd en de laatste vismigratieknelpunten weggewerkt. Men zal ook onderzoeken op welke manier de overstorten op de Warmbeek kunnen aangepakt worden.

Abeek (Maasbekken). Hoewel de Abeek voor een groot gedeelte in Habitatrichtlijngebied ligt, heeft de mens haar hydrografisch patroon danig gewijzigd. In het speerpuntgebied zal de structuurkwaliteit verbeterd worden in Habitatrichtlijngebied. Ook de vismigratieknelpunten worden aangepakt en in de mate van het mogelijke wordt de oorspronkelijke bedding hersteld. Bufferstroken worden aangelegd om vermessing tegen te gaan en de chemische kwaliteit verder te verbeteren.

Grote Nete I (Netebekken). De Grote Nete stroomt in dit speerpuntgebied hoofdzakelijk door een natuurlijke en grotendeels beschermde vallei en heeft een goede tot zeer goede waterkwaliteit. Gebiedsgerichte acties zijn het wegwerken van de resterende vismigratieknelpunten en de riooloverstorten. Binnen afzienbare tijd zal er zo geen ongezuiverd afvalwater meer in de Grote Nete terechtkomen. In de belangrijke zijrivieren zoals de Molse Nete en de Grote Laak worden ook waterbodemsaneringsprojecten gestart.

Speerpuntgebieden in onbevaarbare waterlopen met

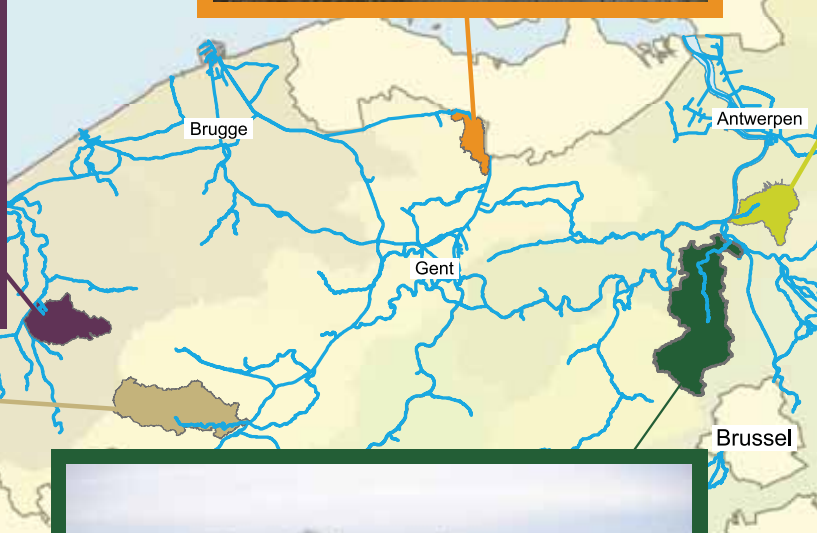

Blankaart waterlopen (IJzerbekken). Het Blankaartgebied bestaat uit van nature laag gelegen broeken (moerassen), die het winterbed van de IJzer vormen. Het waterpeil wordt er geregeld door een pompgemaal en een stuw. Een groot deel van het gebied geniet een bescherming als Ramsargebied, Vogelrichtlijngebied, VEN-gebied en erkend natuurreserveaat. Het Blankaartbekken is ook erkend als drinkwaterwingebied, maar heeft tegelijk te kampen met verontreiniging door nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen uit de landbouw. Daarnaast is de lozing van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater een knelpunt. In het Blankaartbekken zijn de acties dan ook toegespitst op het beheren van het waterpeil, het oplossen van vismigratieknelpunten, het verder uitbouwen en optimaliseren van de zuivering van huishoudelijk afvalwater, erosiebestrijding, een correcte bemesting en een juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Heulebeek (Leiebekken). De Heulebeek is een van de langste beken van West-Vlaanderen, met een groot debiet. Veel van haar natuurlijke overstromingsgebieden zijn bebouwd en de beek werd op tal van plaatsen rechtgetrokken. Bij hevige regenval komt geregeld wateroverlast voor. Bovendien is de waterloop verontreinigd door lozingen van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater en door uitspoeling van meststoffen. Gebiedsspecifieke acties zijn de hermeandering van de beekvallei en bijkomende buffering, het verder uitbouwen en optimaliseren van de waterzuiveringsinfrastructuur en erosie- en nutriëntenbestrijding. Ook de natuur, het landschap en de recreatie in de Heulebeekvallei worden hersteld.

Zwarteluisbeek (bekken van de Gentse kanalen). Het speerpuntgebied van deze brakke polderwaterloop telt heel wat Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Dit gebied is van nature brak; vroegere overstromingen en dijkbreuken van de Westerschelde hebben nog steeds een impact op de omgeving. Naast het oplossen van vismigratieknelpunten en het ruimen van de verontreinigde waterbodem, is de aanleg van bufferstroken op akkers langs de waterlopen een specifieke actie.

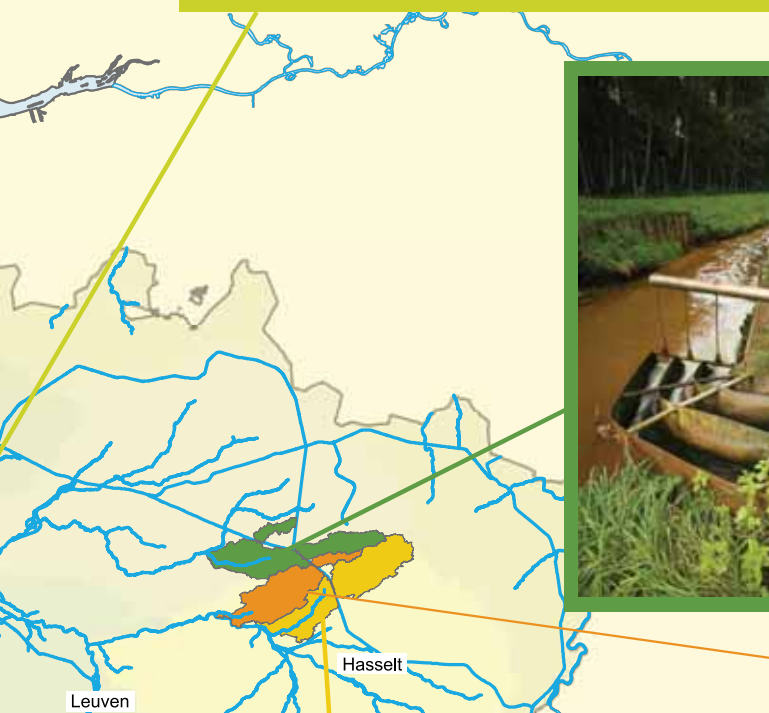

Grote Molenbeek – De Vliet (Benedenscheldebekken). De waterkwaliteit in de Vliet is vandaag nog ontoereikend. Ondanks de grote inspanningen om de achterstand in riolerings- en waterzuiveringsinfrastructuur in te halen, verdienen maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren nog steeds de hoogste prioriteit. Een goede waterkwaliteit is bovendien belangrijk voor de aanleg van overstromingsgebieden. Ook het herstellen van de gravitaire lozing van de Vliet in de Schelde is belangrijk. Momenteel pompt een pompstation immers nog het volledige debiet van de Vliet in het Kanaal Brussel-Rupel. Dat vraagt niet alleen veel energie, ook vissen hebben er last van.

als doel belangrijke kwaliteitsverbetering in 2015

Benedenvliet (Benedenscheldebekken). Ondanks haar ligging in een erg verstedelijkt gebied heeft de Benedenvliet – Grote Struisbeek nog veel van haar oorspronkelijke structuurkenmerken behouden. De waterloop overstroomt echter geregeld, met de duiker onder de A12 als belangrijkste knelpunt. Bij opstuwing stijgt het water boven het niveau van de overstort van de Aquafin-collector, wat aanleiding geeft tot grote verdunning op de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Aartselaar. Een bypass, als extra kanaal om het debiet van de Benedenvliet onder de A12 te krijgen, kan een oplossing bieden. Ook het aanleggen van een overstromingsgebied langs de Benedenvliet stroomafwaarts de A12 zal hier soelaas brengen.

Grote Laak (Netebekken). Door lozingen van de industrie kent een van de belangrijkste zijrivieren van de Grote Nete, de Grote Laak, al tientallen jaren een zeer slechte waterkwaliteit. Ondanks de doorgedreven zuivering van de laatste jaren drukken de lozingen nog steeds hun stempel op de waterloop. Door de aangepaste lozingsvergunning en een nieuw productieproces zal de hoeveelheid chloriden in het afvalwater sterk gereduceerd worden. In combinatie met de noodzakelijke sanering van de waterbodem en de aanleg van een bufferstrook, zou dit tegen 2021 voor een spectaculair ecologisch herstel van de Grote Laak moeten zorgen.

Zwarte beek (Demerbekken). Het beekdal van de Zwarte beek wordt gerekend tot een van de meest waardevolle beekvalleien in Vlaanderen en zelfs in West-Europa. Het is een van de weinige beekvalleien waar in het hele stroomgebied, van bron tot monding, aan natuurbeheer wordt gedaan. De grote waarde van dit gebied ligt in de afwisseling van zeldzame vegetatietypen en het voorkomen van enkele Europees bedreigde diersoorten. Ook de waterkwaliteit is naar Vlaamse normen behoorlijk. Om de structuur van de waterloop te verbeteren, wordt een aantal afgesneden meanders opnieuw aangesloten. Ook het oplossen van de vismigratieknelpunten maakt deel uit van het actieplan.

De Hulpe - Zwart Water – Winterbeek (Demerbekken). Grote delen van dit valleigebied worden beheerd als natuureservaat en zijn aangeduid als Habitatrictlijngebied. Jarenlange industriële lozingen hebben echter een grote impact gehad op de waterloop. Door een nieuw productieproces en aangepaste vergunning zal de lozing van zouten in de Winterbeek tegen 2014 sterk verminderen. In deze nieuwe context wordt er gewerkt aan een nieuw integraal project voor de waterloop. Dit houdt onder meer de sanering in van de waterbodem, het herstel van de oevers en delen van de overstromingsgebieden van de Winterbeek, de verdere uitbouw van de waterzuiveringsinfrastructuur en de opmaak van een herinrichtingsplan voor de stroomopwaarts gelegen Middelbeek – Kleine Beek.

Speerpuntgebieden in bevaarbare waterlopen met

Rivierherstel Leie. In het valleigebied van de Leie tussen Wervik en Deinze situeert zich het project 'Rivierherstel Leie', een onderdeel van het Seine-Scheldeproject dat een internationale binnenvaartverbinding voorziet tussen het Seine- en Scheldebekken. Het luik Rivierherstel omvat een reeks maatregelen die het dynamisch evenwicht binnen het rivierecosysteem van de Leie willen versterken. Tot deze maatregelen behoren het aansluiten en uitgraven van oude meanders, het aanleggen van natuurvriendelijke oevers met waar mogelijk plasbermen, het voorzien in een zomer- en winterbed, het realiseren van vispassages aan sluizen en stuwen en het verlagen van overbodige dijken.

Sigmaplan. Met het Sigmaplan worden de laaggelegen gebieden in de valleien van de Zeeschelde en haar getijgebonden zijrivieren (Durme, Rupel, Nete, Dijle en Zenne) beschermd tegen overstromingen. Het geactualiseerde Sigmaplan houdt rekening met de verschillende functies van de waterweg zoals waterhuishouding, scheepvaart, natuur, rationeel grondgebruik, recreatie en landbouw. De veiligheids- en natuurdoelstellingen worden verwezenlijkt door ruimte te geven aan de rivieren, het herstel van vroegere valleigebieden, de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden, de creatie van wetlands, slikken en schorren en lokale dijkverhogingen. De planperiode van het Sigmaplan loopt tot 2030.

als doel belangrijke kwaliteitsverbetering in 2015

Sedimentruiming en baggerwerken.

De (historische) bagger- en ruimingsachterstand op de Vlaamse waterwegen is aanzienlijk en groeit nog jaarlijks aan. Er worden bijkomende middelen voorzien om deze aangroei te beheersen en de achterstand zo veel mogelijk weg te werken. Dat leidt tot een grotere afvoercapaciteit, wat het risico op overstromingen kan beperken, en tot een betere waterkwaliteit. Het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten is hiervan een goed voorbeeld.

Beveiliging tegen overstromingen langs de Grensmaas.

De beveiliging tegen overstromingen langs de Grensmaas gebeurt door het optimaal inschakelen van het winterbed van de Maas, het afgraven van zomeroevers, het inschakelen van oude grindplassen, het verwijderen van breuksteenbescherming, ... Hierbij worden eveneens bestaande vismigratieknelpunten tussen de Grensmaas en de beekmondingen weggewerkt.

Pompinstallaties Albertkanaal. Het netwerk van het Albertkanaal en de Kempense kanalen wordt uitsluitend gevoed met Maaswater dat onttrokken wordt in Luik en Maastricht. Bij langdurige droogte daalt het debiet van de Maas zo, dat de wateronttrekking voor de voeding van het Albertkanaal moet worden beperkt. De bouw van pompinstallaties op de zes sluizencomplexen van het Albertkanaal zal het mogelijk maken om, naast andere maatregelen, de waterbehoefte van het kanalenstelsel verder aanzienlijk te beperken.

6 Hoe gaat het nu verder?

De stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma zijn geen eindpunt in het integraal waterbeleid. Elke zes jaar worden de plannen geactualiseerd. Uiterlijk eind 2015 moeten de volgende stroomgebiedbeheerplannen en maatregelenprogramma's voor Schelde en Maas vastgesteld worden.

De eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen bevat geen uitspraken over de duur van de termijnverlenging voor de waterlichamen die de goede toestand in 2015 niet zullen bereiken. Evenmin worden er nu al minder strenge milieudoelstellingen vooropgesteld. Op dit ogenblik is er immers nog te weinig inzicht in de milieuwinst als gevolg van het uitvoeren van de basis- en aanvullende maatregelen. De komende jaren zal onderzocht worden voor welke waterlichamen de doelstellingen in 2021 kunnen gehaald worden. Verder onderzoek is ook nodig om na te gaan voor welke parameters eventueel minder strenge milieudoelstellingen nodig zijn. De resultaten zullen in de volgende stroomgebiedbeheerplannen verwerkt worden.

Om een zo volledig en actueel mogelijk beeld te geven van de toestand per waterlichaam worden ook de analyses in elke generatie stroomgebiedbeheerplannen herzien. Zo moeten tegen eind 2013 de waterlichamen opnieuw gekarakteriseerd zijn en worden ook de druk- en impactanalyse en de economische analyse herbekeken. Aan de hand van de resultaten van deze actualisatie zal de CIW dan onderzoeken of de maatregelen en acties nog relevant zijn, of moeten bijgestuurd worden.

In de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen zullen ook de overstromingsrisicobeheerplannen opgenomen worden. Deze plannen, opgesteld in het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn, leggen voor elk stroomgebied de doelstellingen vast om de overstromingsrisico's te beheersen. Ze omvatten ook maatregelen om het gewenste niveau van

bescherming tegen overstromingen te behalen. Ook maatregelen om waterschaarste en droogte verder te voorkomen zullen, zo vraagt Europa, verder ontwikkeld worden.

Om het waterbeleid succesvol te maken, zullen de stroomgebiedbeheerplannen en de (deel)bekkenbeheerplannen nog beter op elkaar afgestemd worden. Dat zal de uitvoering van het decreet Integraal Waterbeleid vereenvoudigen. De stroomgebiedbeheerplannen groeien zo uit tot het instrument bij uitstek om de goede watertoestand te bereiken.

Colofon

SAMENSTELLING EN EINDREDACTIE

Katrien Bursens en Sophie Puype

COPYWRITING

Pantarain

LAY- OUT

Composition

REDACTIERAAD

Werkgroep Kaderrichtlijn Water (CIW)

FOTOGRAFIE

Yves Adams, Misjel Decler, Peter Slaes, Peter Maris

Archieven van VMM, nv De Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal NV
en Agentschap voor Natuur en Bos

BROCHURES TE BESTELLEN BIJ

secretariaat van de CIW

T 053 72 65 07

Secretariaat_CIW@vmm.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Frank Van Sevens, voorzitter CIW

DEPOTNUMMER

D/2011/6871/010

Coördinatiecommissie
Integraal Waterbeleid